

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 18, din 01.11.2009

Noua Politică Externă a Republicii Moldova

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 01 noiembrie, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. *Negocierea și Semnarea unui nou Acord cu UE*
2. *Beneficiile noului Acord cu UE*
3. *Rolul Parteneriatului Estic în procesul de integrare europeană a R. Moldova*
4. *Problematika transnistreană și integrarea europeană a R. Moldova*
5. *Relațiile strategice ale R. Moldova cu România, Ucraina, SUA și Rusia*

Corneliu RUSNAC, moderator Imedia: Bună ziua, stimați ascultători, sunt Corneliu Rusnac și, ca de obicei, la această oră, vă invit la o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert.

În emisiunea de astăzi vreau să vă prezint o discuție **cu dna Natalia Gherman, Viceministru al Afacerilor Externe, despre noua politică externă a R. Moldova.**

1. Negocierea și Semnarea unui nou Acord cu UE

Corneliu RUSNAC: Elementul principal al acestei noi politici externe este integrarea europeană. La începutul anului viitor R. Moldova va începe negocierile privind semnarea unui nou acord cu UE, așa cum s-a convenit recent la Chișinău cu reprezentanții UE. Am întrebat-o pe D-na Gherman ce fel de acord va fi acesta și prin ce se va deosebi de cel anterior?

Natalia GHERMAN, Viceministru al Afacerilor Externe: Acesta va fi un Acord de Asociere, care va presupune asocierea politică și integrarea economică a R. Moldova cu UE. El se va deosebi de Acordul existent (Acordul de Parteneriat și Coperare cu UE) prin mai multe elemente: el îl va depăși considerabil atât pe plan de asociere politică cât și pe planul integrării sectoriale. Și este vorba de începerea negocierilor unui acord de comerț liber coprehensiv și aprofundat dintre R. Moldova și UE. Pentru a avansa în vederea lansării negocierilor acestui acord la începutul anului viitor vom găzdui o misiune a UE de evaluare a nivelului nostru de pregătire pentru lansarea negocierilor. În cadrul acestei misiuni va fi evaluat nu numai stadiul pregătirii și necesitățile pe fiecare sector aparte, vor fi conturate și definitivate necesitățile noastre în vederea pregătirii echipei de negociatori pentru fiecare domeniu, pentru fiecare sector aparte și aici, bineînțeles, vom conta pe sprijinul și asistenta atât a Comisiei Europene cât și a țărilor member a UE care deja semnaleză ca vor fi gata să trimită și echipe de instructori în R. Moldova precum și să găzduiască experții noștri pentru cursuri de training, pentru cursuri de instruire. Instruirea respectivă se va baza atât pe cunoștințe profunde în ceea ce privește funcționarea pieții interne a UE pe diferite domenii cât și pentru strategia și tactica de negocieri care trebuie să fie aplicată competent, profesionist de către negociatorii noștri pe parcursul procesului.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 18, din 01.11.2009

În același timp acest Acord de comerț liber, copleșitor și aprofundat pe măsura când se va negocia, deci procesul de negociere va presupune și identificarea capacităților adiționale în vederea reformării concomitente sectoriale, pe fiecare sector, acolo unde se va depista că este nevoie de reformarea urgentă pentru ca la încheierea procesului să fim siguri că avem capacitatea de a implementa toate acele negociate, toate acele obiective fixate în textul viitorului acord. Asta este cel mai important din punctul meu de vedere.

Corneliu RUSNAC: Noul Acord va prevedea sau nu perspectiva de aderare europeană a Republicii Moldova?

Natalia GHERMAN: Asta este obiectivul în procesul de negocieri, de obicei un asemenea obiectiv se fixează în preambulul acordului. Vom încerca să o fixăm din prima rundă de negocieri, totodată la acest obiectiv în formularea lui clară se poate de revenit și pe parcursul mersului procesului de negocieri. Aceasta va fi, bineînțeles, un obiectiv important pentru echipa de negociatori, care va începe procesul pe data de 12 ianuarie 2010. Pe de altă parte, trebuie de menționat că printre obiectivele în procesul de negociere va fi și lansarea dialogului cu privire la liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii R. Moldova. În vederea atingerii acestui obiectiv, noi vom găzdui o misiune de evaluare a nivelului nostru de pregătire pentru un asemenea dialog până la sfârșitul anului curent. Misiunea aceasta de evaluare din partea Comisiei Europene va examina mersul reformelor pe domenii precum : gestionarea proceselor de migrație, funcționarea acordului privind facilitarea regimului de vize și readmisie, securitatea frontierelor, managementul integrat al frontierelor, securitatea documentelor de călătorie pe care eliberăm cetățenilor Republicii Moldova și multe alte aspecte relevante acestui dialog privind liberalizarea regimului de viză. Deci vorbim despre 3 domenii principale pe care le includem în cadrul Acordului de Asociere. Primul, cooperarea în domeniul politic și de securitate. Al doilea, dialogul privind liberalizarea regimului de vize și al treilea, crearea unei zone de liber schimb între R. Moldova și UE.

Corneliu RUSNAC: Se poate vorbi acum despre termenele în care ar putea fi liberalizat regimul de vize sau este deocamdată prematur acest lucru și totul depinde de mersul reformelor, de capacitate de negociere a Guvernului?

Natalia GHERMAN: Este prematur bănuiesc să fixăm anumite termene pentru ca în cele din urmă contează lansarea acestui proces. Deci, pe parcursul implementării reformelor, în deosebi în domeniul Justiției și Afacerilor Externe, noi vom avea o înțelegere mai clară și o conturare mai bună a etapelor calendaristice de avansare în cadrul acestui proces.

2. Beneficiile noului Acord cu UE

Corneliu RUSNAC: În general acest Acord de Asociere cu UE ce beneficii ar putea aduce cetățeanului de rând? Omul de rând cum ar putea simți pe propria lui piele ca să zică așa beneficiile unui nou acord cu UE?

Natalia GHERMAN: În primul rând, așa spune că împreună cu partenerii din partea UE, R. Moldova se angajează în promovarea acestor reforme importante pe plan intern, care bineînțeles, vor aduce beneficii țării în întregime și fiecărui cetățean în parte, este vorba de reforma judiciară, este vorba de lupta cu corupția, cu crima organizată, este vorba de reforma copleșitoare a sistemului administrației publice, ce ține de funcționarea mai bună mai eficientă a instituțiilor în stat, care trebuie să servească intereselor cetățenilor în primul rând. R. Moldova împreună cu UE o să-și intensifice eforturile în vederea promovării unei politici externe pragmatice clar orientate spre deservirea intereselor cetățenilor. Pe lângă toate acestea, vor fi intensificate eforturile, demersurile în vederea reintegrării țării, ceea ce ține de soluționarea conflictului transnistrian și multe alte elemente pe plan de reforme. În al doilea rând,

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 18, din 01.11.2009

chiar și pe parcursul avansării în dialogul cu privire la liberalizarea regimului de viză vor fi create condiții mai bune pentru a aduce facilitări adiționale în cadrul acordului existent de facilitare a regimului de viză, vor fi incluse mai multe categorii de cetățeni în cadrul implementării acestui acord care vor beneficia de circulația mai facilitată în spațiul European. În perspectiva liberalizării graduale a regimului de vize, sperăm foarte mult ca în perioada previzibilă deci cetățenii noștri vor beneficia de regimul de călătorii fără vize în spațiul european. În ceea ce privește lansarea negocierilor privind crearea unei zone de comerț liber dintre Moldova și UE aceasta presupune bineînțeles reforme sistematice în mai multe domenii de activitate, în mai multe sectoare ale economiei naționale. Pe parcursul implementării acestor reforme domeniile respective vor fi modernizate. Scopul negocierilor este de a crea condiții prin intermediul reformării acestor sectoare pentru a aduce investiții străine în modernizarea, în avansarea nivelului de funcționare pe fiecare domeniu concret.

Corneliu RUSNAC: Care sunt țările pe ajutorul cărora mizează cel mai mult R. Moldova în procesul său de integrare europeană?

Natalia GHERMAN: Partenerul principal al RM în procesul de negocieri este bineînțeles Comisia Europeană. Pe lângă Comisia Europeană R. Moldova își mai intensifică eforturile în colaborarea bilaterală cu mai multe țări membre ale UE. Deja simțim contribuția esențială și dorința de a se implica în sprijinul echipei de negociatori din partea țărilor baltice. Țările nordice, de asemenea, ne oferă asistență în pregătirea echipelor de negociatori mai ales pe elementul zona de comerț liber aprofundat, pentru că au experiența foarte importantă în promovarea, în politicile țărilor nordice a idealului creării pieței libere pe continental european. Contăm foarte mult pe sprijinul fiecărei țară membră a UE, vom continua discuțiile și consultările noastre pe plan bilateral pentru ca în cele din urmă deschiderea și atitudinea pozitivă față de RM la momentul lansării acestui proces foarte important se simte din ce în ce mai mult, ceea ce înseamnă că posibilitățile de implicare, de angajare a mai multor țări în acest proces sunt acum mai bune, chiar și în comparație cu perioada recentă.

3. Rolul Parteneriatului Estic în procesul de integrare europeană a R. Moldova

Corneliu RUSNAC: Care este rolul Parteneriatului Estic în procesul de integrare europeană a R. Moldova?

Natalia GHERMAN: Intenționăm să utilizăm toate oportunitățile oferite de Parteneriatul Estic pentru a avansa aceste procese importante despre care v-am vorbit anterior și să facilităm dialogul nostru bilateral cu UE. În cele din urmă toate aceste 3 elemente importante: negocierea Acordului de Asociere, crearea graduală a zonei de comerț liber aprofundat cu Uniunea Europeană și lansarea dialogului cu liberalizarea regimului de viză sunt reflectate ca obiective majore în declarația de lansare a Parteneriatului Estic care a fost adoptată la 7 mai anul curent la Praga. UE bineînțeles, va avea o abordare diferențiată față de fiecare stat membru al acestei inițiative în oferirea instrumentelor Parteneriatului Estic. Totul va depinde de nivelul de pregătire și nivelul de ambiție a fiecărei țări. Noi intenționăm să-l utilizăm la maximum și atunci când ni se va propune instrumentul de sporire a capacității instituționale din cadrul Parteneriatului Estic intenționăm să-l aplicăm pentru instituțiile noastre de stat, care au nevoie de reforme profunde în vederea sporirii capacităților funcționale. Atunci când ni se va propune utilizarea oportunităților oferite de inițiativa managementul frontierelor, iarăși credem că asta este foarte relevant în contextul lansării dialogului cu privire la liberalizarea regimului de viză. În fond, tot ce se propune în cadrul celor 4 platforme de cooperare multilaterală în cadrul Parteneriatului poate fi utilizat, aplicat selectiv și de către R. Moldova în domenii în care avem nevoie într-adevăr de un sprijin adițional, de fonduri adiționale, pentru ca în cele din urmă totul ce se face se face în conformitate cu agenda guvernamentală de acțiuni, programul de activitate a Guvernului, adoptat la 25 septembrie curent. Deci, dacă ne uităm la conținutul inițiativei Parteneriatului Estic

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 18, din 01.11.2009

putem vedea că mai multe elemente sunt foarte constructive, sunt în măsură să ne faciliteze implementarea reformelor pe plan intern și să faciliteze, de asemenea, avansarea dialogului nostru bilateral cu UE pe domeniile menționate.

4. Problematika transnistreană și integrarea europeană a R. Moldova

Corneliu RUSNAC: Problema transnistriană este o piedică sau nu în integrarea europeană a R. Moldova și în ce măsură un sprijin din exterior ar putea ajuta autoritățile de la Chișinău să rezolve acest conflict și prin ce ar trebui să se manifeste această sprijin?

Natalia GHERMAN: UE este deja implicată în procesul de soluționare a conflictului transnistrian prin intermediul participării active în formatul existent 5+2 de soluționare a conflictului, de asemenea, fiecare cunoaște rolul pozitiv pe care îl joacă misiunea UBAM misiunea de control la frontiera moldo-ucraineană. Aceste 2 elemente, precum și contribuția UE la lansarea unui set de proiecte menit să sporească nivelul încrederii între cele două maluri ale Nistrului, așa numite CSBMs (Confidence and Security Building Measures). Deci, toate aceste elemente sunt în natură să sporească nivelul de implicare a UE în procesul de soluționare a conflictului transnistrian și să avanseze nivelul nostru de cooperare la un nivel calitativ nou. Acest element va face parte și din procesul de negociere a noului Acord de Asociere, prima parte a acordului despre care v-am vorbit anterior, cooperare pe domeniul politic și de securitate, va reflecta atât angajamentele părții moldovenești cât și angajamentele Uniunii Europene în vederea conjugării efortului comun menit să faciliteze procesul de soluționare a conflictului. Deci ca răspuns la întrebare nu aș spune că este o piedică faptul nesoluționării conflictului până în ziua de astăzi pentru lansarea și avansarea negocierilor pe marginea unui nou Acord de Asociere cu UE.

5. Relațiile strategice ale R. Moldova cu România, Ucraina, SUA și Rusia

Corneliu RUSNAC: Dincolo de faptul că integrarea europeană a fost proclamată ca prioritatea noului Guvern, acesta și-a propus să stabilească relații strategice și cu 4 state: România, SUA, Rusia și Ucraina. Aș vrea să discutăm pe rând despre relațiile cu fiecare dintre aceste țări și primul lucru care aș vrea să vă întreb este ce înseamnă o relație strategică cu Bucureștiul, ce așteptări are Chișinăul de la această relație și ce ar putea oferi în schimb?

Natalia GHERMAN: Parteneriatul strategic cu România este un element important al noului program de guvernare pe domeniul politicii externe, este o relație firească care trebuie să existe între două state partenere, între două state vecine. În primul rând se presupune un dialog politic avansat, aprofundat pe toate domeniile de interes comun și nu în ultimul rând pe domeniul integrării europene a R. Moldova. România este un stat vecin, membru a UE, al NATO. Avem nevoie de o relație pragmatică, sinceră pentru ca în cele din urmă România ar putea să ne ajute plenar la lansarea dialogului nostru cu UE și cu structurile euro-atlantice în acest sens, cu atât mai mult cu cât România în continuare cel mai important partener economic pentru R. Moldova. Această relație trebuie să fie continuată, avansată, promovată. Avem nevoie de investiții din partea României în economia R. Moldova, avem nevoie de schimburi interumane, care ar trebui să meargă în maniera mult mai facilitată în comparație cu ce a fost anterior. Și nu în ultimul rând, inclusiv ținându-se cont de acest obiectiv major, am invitat partea română recent la negocieri la Chișinău pe marginea textului unui nou acord de trafic frontralier și această convenție sperăm să fie semnată în timpul cel mai apropiat la București. Este vorba despre Acordul privind Micul Trafic la Frontieră.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 18, din 01.11.2009

Corneliu RUSNAC: Cu SUA, ce înseamnă o relație strategică cu SUA și care vor fi principalele domenii de colaborare cu această țară?

Natalia GHERMAN: Cu SUA întotdeauna ne prouneam o relație avansată, o relație strategică, pentru că SUA sau dovedit a fi pe parcursul perioadei independenței a R. Moldova un partener de încredere și un partener foarte generos pe planul asistenței de dezvoltare pentru R. Moldova. Pe lângă susținerea politică a demersului nostru de integrare europeană SUA este și un partener bilateral foarte important. Avem proiecte și programe atât în domeniul avansării dialogului politic cât și în domeniul de cooperare de dezvoltare, cooperare economică cu SUA, precum și colaborăm la avansarea nivelului de cooperare pe plan regional- pentru că SUA este o țară partener important pentru cooperarea regională în bazinul Mării Negre și în celelalte inițiative tradițional unde se manifestă un interes sporit din partea acestei țări.

Corneliu RUSNAC: Ce înseamnă o relație strategică cu Rusia și cu ce se deosebește ea de relația strategică cu SUA de exemplu?

Natalia GHERMAN: Și cu Federația Rusă intenționăm să dezvoltăm un parteneriat bazat pe interesele reciproce, pe pragmatism și abordarea echilibrată a tuturor aspectelor de interes comun, nu în ultimul rând trebuie să dezvoltăm acest parteneriat pentru că Federația Rusă continuă să joace un rol important în procesul de soluționare a conflictului transnistrian, la fel ca și SUA pentru că sunt participanți în formatul existent 5+2 de soluționare a conflictului. Deci, Federația Rusă rămâne un partener economic, cu pondere importantă pentru R. Moldova. Participăm împreună în cadrul mai multor structuri regionale, de asemenea, intenționăm să avansăm această relație la un nivel nou.

Corneliu RUSNAC: Relația cu Ucraina, de ce e nevoie de o relație strategică cu această țară și prin ce este important acest stat pentru R. Moldova?

Natalia GHERMAN: Ucraina e un stat vecin, pentru R. Moldova este firesc să avem o relație strategică și cu această țară. Pe lângă importanța dezvoltării relațiilor bilaterale cu Ucraina intenționăm să conjugăm și pe efortul pe planul integrării europene. Deci, Ucraina se încadrează în structurile Uniunii Europene la fel ca și R. Moldova. Bănuiesc că avem mai multe posibilități acum să ne consultăm reciproc încercând să evităm greșeli și alte elemente negative care pot apărea în cadrul realizării acestui proces. Este vorba, de asemenea, de cooperarea regională cu Ucraina în cadrul mai multor foruri, aranjamente, inițiative. Deci, Ucraina este implicată de asemenea în procesul de soluționare a conflictului transnistrian și avem nevoie de o implicare activă și constructivă chiar reieșind din experiența pe care o deține Ucraina pe acest dosar și foarte multe alte elemente.

Corneliu RUSNAC: Unul din principiile de bază ale noii guvernari, formal și în Declarația de Consituire a Alianței pentru Integrare Europeană, este păstrarea în continuare a neutralității militare a R. Moldova dar în același timp și stabilirea unor raporturi de colaborare eficiente cu NATO. În acest context, aș vrea să vă întreb cum se va constitui relația cu NATO încât să nu fie afectat principiul neutralității militare a R. Moldova?

Natalia GHERMAN: Moldova rămâne în continuare un stat neutru conform Constituției Republicii Moldova. Cu NATO avem o relație în cadrul Parteneriatului pentru Pace, deci este un cadru stabilit în care avansăm considerabil. Acum relația noastră este bazată pe un plan individual de acțiuni în cadrul Parteneriatului pentru Pace ceea ce înseamnă că dialogul nostru politic, forumul nostru consultativ cu Alianța se desfășoară prin intermediul activităților reflectate în acest plan individual al parteneriatului. Cadrul respectiv ne ajută, de asemenea, la

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 18, din 01.11.2009

reformarea sectorului nostru de apărare și securitate, deci noi intenționăm să-l folosim mai activ reieșind din toate posibilitățile oferite. Sunt și alte țări care își dezvoltă relația cu Alianță prin intermediul unor documente, programe asemănătoare, aici eu am învedere, bineînțeles, țări care sunt considerate neutre precum Austria, Finlanda și Suedia. Intenționăm să le urmăm exemplul și să avem o relație cu Alianța tot atât de constructivă și pragmatică, care va duce beneficii pe plan de realizare a reformelor în domeniul securitate și apărare.

Corneliu RUSNAC: În concluzie, cum ar putea fi formulată noua politică externă sau politica externă a noului Guvern de la Chișinău în 2,3 propoziții ca să cuprindem în ansamblu toate aspectele?

Natalia GHERMAN: Deci prima: integrarea europeană este obiectivul major atât pe plan intern cât și prin exprimarea politicilor noastre pe plan extern. A doua: pragmatism în realizarea acestor obiective și a treia servirea interesului fiecărui cetățean a R. Moldova în realizarea acestor obiective ramâne obiectivul major, prioritar pentru tot ce facem și pentru tot ce ne propunem.

Stimați ascultători vă reamintesc că ați ascultat o discuție cu dna Natalia Gherman, Viceministru al Afacerilor Externe al R. Moldova. Aici punem punct emisiunii noastre. Stimați ascultători, eu, Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de fundația Friedrich Ebert. Aici vă spun la revedere și vă aștept săptămâna viitoare la un nou program. Pe curând!